

Секція 5. Основні засади формування професійної компетентності у вищій школі

УДК 81'243]:1:37"20"

Г. Процик

Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя (Україна)

ІНОЗЕМНА МОВА В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ XXI СТ.

Н. Protsyk

FOREIGN LANGUAGE IN THE CONTEXT OF THE 21ST CENTURY EDUCATION DEVELOPMENT

Початок XXI ст. характеризується глобальними змінами в соціальній, політичній та науковій сферах. В освіті відбуваються пошуки нового, що відповідатиме динамічному розвитку суспільства. Новий час вимагає по-новому осмислити освіту, підходи до навчання та виховання, філософське підґрунтя сучасної науки. За комплексного підходу до вирішення завдань сучасної освіти важливого значення набуває формулювання методологічних засад філософії освіти сучасності.

«Філософію освіти» характеризують як сукупність світоглядних теорій, які формують методологію навчання та виховання, розвиток відповідного типу особистості. Філософія освіти існує для того, щоб вводити в освітній процес значущі, новітні результати наукових досліджень, наближати молодь до сучасних наукових відкриттів.

На початку XXI ст. філософія і наука дійшли спільно до визнання факту буття світу. Проте воно є принципово відмінним у розумінні як для філософії, так і для науки. Для науки буття світу може бути пізнаваним через пізнання суті. Філософія намагається завдяки використанню нових методів охопити існування загалом. Теперішній рівень розвитку знання не дає можливості впевнено стверджувати, який спосіб – філософський чи науковий – є єдино правильним у визначенні значення поняття «буття».

Досліджуючи історію філософії освіти в Україні, можна з'ясувати, що вона пройшла довготривалий шлях становлення та формування. В XI – XII ст.. терміни «освіта» і «філософія» фактично ототожнювались. У цей період філософом вважали начитану, освічену людину. Значний вплив на формування філософії освіти зробив видатний український філософ, педагог, поет Григорій Сковорода. Його ідейно-теоретичну спадщину дослідники пов'язують з античною (Сократ, Платон, Арістотель). Г. Сковорода вважав, що завданням освіти є формування людини як духовної істоти, а освітній процес має бути спрямований на пошуки і віднайдення учнями самих себе. Основною метою виховання мислитель вважав навчання учнів самоаналізу. Просвітницька філософія Г. Сковороди зосереджується на пізнанні людини, гуманістичній проблематиці. Такі риси характеру українського народу, як потяг до знань, індивідуалізм, нетерпимість до несправедливості та пригноблення, сприяли розвитку в Україні філософсько-гуманістичної думки. Це підтверджує також історія розвитку української філософії культури й освіти, на засадах яких наш народ зміг створити власну національну культуру. Зазначимо, що педагогічні здобутки вітчизняних науковців нині відомі далеко за межами України.

Педагоги і філософи вважають філософію освіти особливою галуззю досліджень, центральними проблемами якої є розробка теорії та практична філософія освіти (побудова шкільної системи на основі філософських принципів). На думку фахівців педагогічної освіти з питань філософії життя людства XXI ст., сфера освіти має забезпечувати підготовку творчих, активних, мобільних, відповідальних людей, які поважають багатогранність поглядів, культур, методів навчання.

Секція 5. Основні засади формування професійної компетентності у вищій школі

У XXI ст. у світі, зважаючи на розвиток інформаційного суспільства та пришвидшення інтеграційних процесів, змінюється загальна мовна ситуація. Вивчення іноземних мов є однією з найважливіших тем для сучасного суспільства. Якщо раніше іноземні мови були привілеєм для багатих, то сьогодні вони є необхідними для щоденного життя багатьох людей.

Питання ролі іноземної мови на сучасному етапі розвитку вивчало чимало педагогів, психологів, соціологів. Учені зазначають, що знання іноземної мови відіграє вагомий роль у формуванні особистості. Знання іноземних мов відкриває чимало перспектив для зростання і розвитку особистості, дає доступ до зарубіжних джерел інформації, на основі яких можна глибше осмислити минуле, проаналізувати теперішнє і спрогнозувати майбутнє. В XVIII ст. щодо цього відомий німецький мислитель і письменник Й. В. фон Гете зазначив: « Скільки мов ти знаєш – стільки разів ти людина». Цей вислів не втрачає актуальності і в XXI ст.

Кожна держава, яка прагне прогресу, розвитку та процвітання має розуміти, що для налагодження контактів і співробітництва за її межами життєво необхідним є знання іноземних мов. Такі знання є тим «ключем», який дасть змогу відкрити багато «дверей». На сьогодні зі зростанням мобільності молодих людей і поширенням міграції населення контакт із «чужою» мовою відбувається дедалі частіше. Ця ситуація спостерігається не лише в Україні, а й у всіх країнах.

Думаючи про перспективи для прийдешніх поколінь, освіта має заохочувати, стимулювати до вивчення іноземних мов на всіх рівнях освітнього процесу. Науково доведено, що чим молодшого віку є дитина, тим вона швидше, легше і більш ефективно засвоює іноземну мову. У багатьох європейських державах людина не вважається освіченою, якщо вона не володіє двома і більше мовами, крім рідної. Такий рівень мовної культури називається трілінгвізмом, володіння трьома мовами. Деякі європейські країни вже перейшли поріг трілінгвізму і забезпечують належні умови для розвитку полілінгвізму, тобто володіння чотирма і більше мовами.

Експерти сходяться на думці, що в XXI ст. володіння іноземною мовою має бути нормою для всіх громадян. Міжнародні компанії, які працюють в Україні, важливим компонентом ефективної діяльності визначають володіння їхніми працівниками іноземними мовами. Аналізуючи фактори, які стимулюють вивчення іноземних мов, можна виокремити такі основні: наука, діяльність, подорожі, навчання, виїзд за кордон.

У XXI ст. європейське суспільство потребує таких людей, які зможуть жити в мультилінгвальному середовищі, використовувати «чужі» мови з метою збагачення і розширення власних знань і налагодження нових зв'язків, толерантно та успішно співіснувати з іншомовним населенням та їхньою культурою. На сьогодні найбільшою популярністю серед іноземних мов користуються такі: англійська, німецька, іспанська та французька. Поміж обов'язкових іноземних мов англійська має найвищий рейтинг, німецька та французька поступово втрачають лідерські позиції, іспанська користується стабільним попитом.

Існують прогнози, що XXI ст. – це епоха вивчення іноземних мов. Політична, економічна та культурна сфери потребують вагомих інвестицій в іноземні мови і міжкультурний розвиток. У XXI ст. іноземна мова стає механізмом міжкультурної комунікації, а філософія освіти в цьому разі забезпечує розуміння толерантності, поваги, прийняття інших культур і мов.

Знання іноземних мов – це засіб для розвитку і збагачення, ознайомлення з зарубіжною літературою та культурою. Вивчення іноземних мов у XXI ст. поступово перетворюється на необхідну діяльність багатьох людей, ураховуючи різні їхні особисті мотиви.